

- (Kross-kul'turnoe sravnenie: Potsdam – Sankt-Peterburg). – Spb. : Izd-vo RGPU im. A.I.Gercena, 2000. – 240 s.
11. Kirshbaum Je. Psihologicheskaja zashhita (3-e izdanie) / Je. Kirshbaum, A. Ereemeeva. – SPb. : Piter, 2005. – 176 s.
  12. Kon I.S. Psihologija junosheskogo vozrasta: Problemy formirovaniya lichnosti [Uch. posobie dlja studentov ped. intov] / I.S. Kon. – M. : Prosveshhenie, 1979. – 175 s.
  13. Lazarus R.S. Stress, appraisal and coping / R.S. Lazarus, S. Folkman. – N.-Y. : Springer, 1984. – 456 p.
  14. Murphy L. Coping vulnerability and residence in childhood. Coping and adaptation / L. Murphy. – N.-Y. : Basic Books, 1974. – 420 p.

Received November 15, 2016

Revised December 12, 2016

Accepted January 19, 2017

УДК 796.012.655:796.417.2-053.6

О.В. Хуртенко

xyrtok@mail.ru

М.А. Шевчук

burla69@front.ru

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВПЛИВУ КОМПЛЕКСНОЇ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ НА РОЗВИТОК РУХОВИХ ЗДІБНОСТЕЙ ЮНИХ АКРОБАТІВ

Khurtenko O.V. Psychological and pedagogical technologies of complex choreographic training effect on movement skills development in young acrobats / O.V. Khurtenko, M.A. Shevchuk // Problems of Modern Psychology : Collection of research papers of Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University, G.S. Kostyuk Institute of Psychology at the National Academy of Pedagogical Science of Ukraine / scientific editing by S.D. Maksymenko, L.A. Onufriieva. – Issue 35. – Kamianets-Podilskyi : Aksioma, 2017. – P. 448–460.

O.V. Khurtenko, M.A. Shevchuk. Psychological and pedagogical technologies of complex choreographic training effect on movement skills

O.V. Khurtenko – the scientific contribution of the co-author is 50% ,

M.A. Shevchuk – the scientific contribution of the co-author is 50% .

development in young acrobats. The article claims that the main objective of sport training, aiming to improve performance skills, in particular, is the development of expressiveness and enlargement of various movement skills, and it can be implemented by means of choreographic training. It is proved that at the current stage of acrobatic gymnastics development in order to achieve high sport results the acrobats are required to have an appropriate physical fitness and high technical mastery when performing complex acrobatic moves along with musicality, choreographic mastery, expressiveness and artistry which are obtained due to choreographic training. The course of choreography is a part of acrobats' training curriculum aimed at teaching movement standards, accumulation of various movement skills and enlargement of expressive means.

The article presents the training methodology used in classes with young acrobats which is based on the principles of general pedagogics and sports training: consciousness and activity, visual accessibility, continuity and regularity. When choosing means of complex choreographic training, the following aspects have been taken into account: acrobats' age, level of physical proficiency, specific sport features and the impact on the development of all movement skills required in acrobatic gymnastics. The authentic training methodology is distinguished by musical compositions based on folk dance and move combinations, consisting of two, three exercises, as well as special sets of exercises that can effectively develop basic movement abilities.

The article analyzes the results obtained from the study of acrobats' movement abilities in control and experimental groups at two stages of the study.

Key words: psychological readiness, educational technology, young athletes, acrobats, training sessions, technique.

О.В. Хурченко, М.А. Шевчук. Психолого-педагогічні технології впливу комплексної хореографічної підготовки на розвиток рухових здібностей юних акробатів. Досліджено, що основне завдання тренування, зокрема по підвищенню виконавської майстерності, полягає в розвитку виразності і накопиченні запасу різноманітних рухових дій, вирішується за допомогою хореографічної підготовки.

Проаналізовано, що на сучасному етапі розвитку спортивної акробатики для досягнення високих спортивних результатів спортсменам потрібна не тільки належна фізична підготовка і висока технічна майстерність при виконанні складних рухових дій, а також музикальність, хореографічність, виразність і артистичність, що виховується за допомогою хореографічної підготовки. Хореографічна підготовка акробатів є частиною навчально-тренувального процесу, яка спрямована на виховання рухової культури, накопичення великого запасу різноманітних рухових дій і розширення арсеналу виразних засобів.

Розроблено методіку тренувальних занять з юними акробатами, в основу якої були покладені загально – педагогічні принципи і принципи

спортивного тренування: свідомості й активності, наочності, доступності, поступовості, безперервності і систематичності. При виборі засобів комплексної хореографічної підготовки враховувався вік спортсменів, рівень їх фізичної підготовленості, специфіка даного виду спорту, а також вплив на розвиток всіх, необхідних в спортивній акробатиці, рухових здібностей. Особливістю авторської методики є музичні композиції на основі народного танцю і рухові зв'язки, що складаються з двох, трьох вправ, а також спеціальні комплекси вправ, які дозволяють ефективно розвивати основні рухові здібності.

Зроблено висновок щодо отриманих показників результатів дослідження рухових здібностей спортсменів контрольної та експериментальної груп на двох етапах дослідження.

Ключові слова: психологічна готовність, педагогічні технології, юні спортсмени, акробати, тренувальні заняття, методика.

А.В. Хуртенко, М.А. Шевчук. Психолого-педагогические технологии воздействия комплексной хореографической подготовки на развитие двигательных способностей юных акробатов. Исследовано, что основная задача тренировки, в частности по повышению исполнительского мастерства, заключается в развитии выразительности и накоплении запаса разнообразных двигательных действий, решается с помощью хореографической подготовки.

Проанализировано, что на современном этапе развития спортивной акробатики для достижения высоких спортивных результатов спортсменам нужна не только надлежащая физическая подготовка и высокое техническое мастерство при выполнении сложных двигательных действий, а также музыкальность, хореографичность, выразительность и артистизм, что воспитывается с помощью хореографической подготовки. Хореографическая подготовка акробатов является частью учебно-тренировочного процесса, которая направлена на воспитание двигательной культуры, накопление большого запаса разнообразных двигательных действий и расширение арсенала выразительных средств.

Разработана методика тренировочных занятий с юными акробатами, в основу которой были положены общепедагогические принципы и принципы спортивной тренировки: сознательности и активности, наглядности, доступности, постепенности, непрерывности и систематичности. При выборе средств комплексной хореографической подготовки учитывался возраст спортсменов, уровень их физической подготовленности, специфика данного вида спорта, а также влияние на развитие всех необходимых в спортивной акробатике двигательных способностей. Особенностью авторской методики есть музыкальные композиции на основе народного танца и двигательные связи, состоящие из двух, трёх упражнений, а также специальные комплексы упражнений, которые позволяют эффективно развивать основные двигательные способности.

Сделан вывод по полученным показателям результатов исследования двигательных способностей спортсменов контрольной и экспериментальной групп на двух этапах исследования.

Ключевые слова: психологическая готовность, педагогические технологии, юные спортсмены, акробаты, тренировочные занятия, методика.

Постановка проблеми. Однією з умов успішного виступу акробатів на змаганнях є оригінальність композицій і артистичність виконання музично-акробатичних вправ, що, у свою чергу, визначає необхідність володіння акробатами різноманітними руховими діями і високим рівнем розвитку їх рухових здібностей [1, 2].

Сучасна спортивна акробатика – один із найбільш яскравих та видовищних видів спорту. Таким його зробило введення в програму змагань музичних композицій. Сьогодні це сплав складних, ризикованих акробатичних елементів з хореографією та музичним супроводом. Під хореографічною підготовкою акробатів розуміється вся система вправ і методів впливу, спрямованих на формування у них культури руху [5].

Аналіз тренувального процесу акробатів виявив істотний недолік, що полягає в тому, що при навчанні спортсменів на початковому етапі спортивної підготовки цілеспрямовано використовуються акробатичні вправи на розвиток сили, швидкісно-силових здібностей, гнучкості і силової витривалості. При цьому належна увага не приділяється розвитку таких сторін рухової підготовки як координація, пластичність, ритмічність, які необхідні для успішного виконання музично-акробатичних композицій [3].

У зв'язку з цим основне завдання тренування, зокрема з підвищення виконавської майстерності, полягає в розвитку виразності і накопиченні запасу різноманітних рухових дій. Вирішується це завдання за допомогою хореографічної підготовки, яка, на думку багатьох фахівців (Ф.З. Морель, 1971; Т.Т. Ротерс, 1989; Т.К. Барішнікова, 1996; Т.К. Васильєва, 1997; І.В. Павілонєць, Н.В. Судніцин, Н.В. Даренська, 2001; І.А. Шипіліна, 2004; Т.С. Лисицька, 2005 та ін.), сприяє розвитку рухової пам'яті, координації та узгодженості рухів, стрибучості, гнучкості, рухливості суглобів, еластичності і сили м'язів, виразності й артистичності.

Суттєвою проблемою на шляху підвищення виконавської майстерності акробатів є відсутність спеціальних методик проведення уроків хореографії, а також унаслідок певних причин від-

сутність професійних хореографів, які працюють з групами на етапі попередньої базової підготовки. В результаті, як правило, спортсмени не готові до спільного і синхронного виконання рухів під музичний супровід, виникає скутість, утруднення у вивченні танцювальних зв'язок [4].

Отже, хореографічна підготовка на етапі попередньої базової підготовки є важливою і невід'ємною частиною навчально-тренувального процесу акробатів, який підвищує рівень розвитку необхідних рухових здібностей, що сприяють швидкому і якісному освоєнню технічно складних акробатичних елементів.

Виходячи зі сказаного вище, **метою** нашого дослідження було розробити та експериментально обґрунтувати методику комплексної хореографічної підготовки акробатів на етапі попередньої базової підготовки.

У своєму дослідженні нами були застосовані наступні **методи**:

- теоретичний аналіз наукової і спеціальної літератури;
- педагогічний експеримент;
- контрольні вправи (тести);
- математична статистика;
- метод експертних оцінок;

Дослідження проводилося на базі обласної ДЮСШ зі складнокоординаційних видів спорту м. Вінниці, Україна. Експеримент проводився впродовж вересня 2015 – травня 2016 р. В дослідженні брали участь 24 спортсмена, з них 11 осіб (5 хлопчиків і 6 дівчаток) – контрольна група і 13 осіб (6 хлопчиків і 7 дівчаток) – експериментальна група.

Виклад основного матеріалу. У спортивній акробатиці одним із засобів розвитку рухових здібностей виступає хореографічна підготовка, так як вона містить в собі величезний запас різноманітних рухових дій, їх поєднання і зв'язок, виконуваних як без музики, так і під музичний супровід, що сприяє накопиченню великого рухового досвіду спортсменів [6].

Хореографія в акробатиці – це один із сучасних методів підготовки спортсменів високого класу на основі школи класичного танцю. Знання хореографії підвищують культуру рухів спортсменів, вони опановують правильною постановкою тіла, набувають, так зване, почуття пози. У спортсменів розвивається стійкість, координація рухів, а так само гнучкість, сила ніг і вміння виконувати рухи гранично чітко. Під «хореографічною підготовкою» в акробатиці розуміється система вправ і методів впливу, спрямованих на виховання рухової культури в акробатів, на розширення їх арсеналу виразних засобів [5].

Більшість науковців (Е.В. Бірюк, 1990, С. Прокопюк, 2006, А.І. Синиця, 2007, М.А. Шевчук, 2015) усвідомлюють необхідність розвитку основних для даного виду спорту рухових здібностей, особливо для підготовки складів (чоловічі та жіночі групи; чоловічі; жіночі; змішані пари). При виконанні на високому рівні музично-акробатичних композицій потрібна не тільки технічна майстерність, а й розвиток таких якостей, як гнучкість, рівновага, стрибучість, пластичність, орієнтація в просторі, ритмічність та ін. Фахівці [2,4] вважають, що при підготовці акробатів хореографічна підготовка не менш важлива, ніж технічна, тактична і психологічна.

Виходячи з аналізу науково-методичної літератури, що стосується розвитку рухових здібностей та хореографічної підготовки [2,5,6], ми виділили засоби хореографічної підготовки для акробатів в залежності від впливу на кожен рухову здібність. У результаті ми отримали кілька груп вправ, які включили в комплексну хореографічну підготовку(табл.1)

Таблиця 1

Розподіл засобів хореографічної підготовки в залежності від впливу на кожен рухову здатність

Елементи класичного танцю	Різновиди ходьби і бігу	Вправи художньої гімнастики	Вправи вільної пластики	Танцювальні зв'язки	Акробатичні вправи	Рухливі ігри
1-9	2-8	1-9	3,6,7	1-9	1,3,7-9	3-5,7-9

1-рівновага, 2-стрибучість, 3-гнучкість, 4-рухова реакція, 5-ритмічність,

6-пластичність, 7- здатність до диференціації,8-орієнтація в просторі, 9-узгодженість рухів

Отже, виділені нами засоби комплексної хореографічної підготовки повною мірою сприяють розвитку всіх перерахованих рухових здібностей і, крім цього, виховують музичну пам'ять, красу рухів, виразність і артистичність, що необхідно для виконання музично – акробатичних композицій.

Для досягнення нашої мети нами було розроблено методикку занять комплексної хореографічної підготовки з юними акробатами, які займаються на етапі попередньої базової підготовки. В основу її розробки було покладено загально-педагогічні, психологічні принципи і принципи спортивного тренування: свідомос-

ті і активності, наочності, доступності, поступовості, безперервності і систематичності.

При виборі засобів комплексної хореографічної підготовки враховувався вік спортсменів, рівень їх психологічної готовності до занять спортом, рівень фізичної підготовленості, специфіка даного виду спорту, а також вплив на розвиток всіх, необхідних в спортивній акробатиці, рухових здібностей (рис.1)

Спрямованість занять	
Мета: підвищити рівень розвитку рухових здібностей.	
Завдання: 1. Навчати складним руховим діям. 2. Виховувати музикальність, виразність і артистичність.	
Принципи: свідомості й активності, наочності, доступності, поступовості, безперервності і систематичності.	
Засоби:	Методи:
<ul style="list-style-type: none"> - елементи класичного танцю; - вправи художньої гімнастики; - танцювальні з'єднання; - різновиду ходьби і бігу; - акробатичні вправи; - вправи вільної пластики; - рухливі і музичні ігри 	<ul style="list-style-type: none"> - словесні; - наочні; - практичні; - методи частково регламентованої вправи; - метод музично-танцювальної вправи
Метод організації занять: груповий.	
Форми організації занять: - спортивні навчально-тренувальні та контрольні заняття.	

Рис. 1 Структура методики комплексної хореографічної підготовки акробатів етапу попередньої базової підготовки

При створенні програми ми враховували вік спортсменів, фізіологічні і психологічні особливості розвитку організму. Як відомо, спортивна акробатика – яскравий, показовий вид спорту, який вимагає від спортсменів певного психологічного настрою при виконанні змагальних композицій. Так як темперамент людини пов'язаний безпосередньо з особливостями нервової системи, то вивчення психологічних особливостей юних спортсменів стало нагальною потребою [1]. Відповідно до рівня психологічної готовності та фізичної підготовленості нами була визначена мета і завдання хореографічної підготовки на даному етапі спортивно-тренування.

Специфіка спортивної акробатики враховувалася наступним чином. Відомо, що при виконанні технічно складних акробатичних елементів потрібні паралельна постановка стоп, «жорсткі»

і «прямі» руки, також почуття «жорсткої спини» і гарна рівновага, тому на заняттях з комплексної хореографічної підготовки використовувалося чередування вільних і прямих (не «вिवорітних») позицій ніг з «вिवорітними» позиціями, а також класичних позицій рук з «жорсткими» руками.

Для впливу на всі сторони рухової підготовки акробатів засоби комплексної хореографічної підготовки підбиралися залежно від ступеня впливу на розвиток здатності до утримання рівноваги, стрибучості, гнучкості та рухливості в суглобах, ритмічності, пластичності, узгодження рухів, здатності до диференціювання, орієнтації в просторі і реагуючої здібності.

Виходячи з цього, для етапу попередньої базової підготовки в спортивній акробатиці визначено наступні засоби комплексної хореографічної підготовки: елементи класичного танцю, вправи художньої гімнастики, танцювальні сполуки, що сприяють повною мірою розвитку всіх представлених рухових координацій, оскільки вони мають різну спрямованість і виконуються під музичний супровід; різновиди ходьби і бігу в більшій мірі виховують стрибучість, рухливість, ритмічність, пластичність, точність, так як вони мають різноманітні форми впливу на різні групи м'язів, вимагають великої концентрації уваги, узгодженої дії рук і ніг, чітко вираженого ритмічного малюнка.

Комплексна хореографічна підготовка проводилася систематично (три рази на тиждень у підготовчій частині і на початку основної частини навчально-тренувального заняття). Така форма організації заняття дозволила ефективно використовувати час основної частини тренування акробатів. Тривалість одного заняття комплексної хореографічної підготовки 40 хв. Проміжок між заняттями не більше одного дня. Така систематичність занять дозволила більш швидко сформувати рухові вміння в навик.

Комплексна хореографічна підготовка проводилася за загальноприйнятою схемою (підготовча, основна і заключна частини). У підготовчій частині використовувалися різновиди ходьби і бігу, які виступали в якості розминки та підготовки до основної частини заняття. В основній частині виконувалися елементи класичного танцю, вправи художньої гімнастики, акробатичні вправи і танцювальні з'єднання. У заключній частині використовувалися вправи вільної пластики, рухливі та музичні ігри і на заключення всього заняття виконувалися акробатичні вправи, спрямовані на розвиток гнучкості (мости, нахили, шпагати), що дозволяло швидко і без додаткової розминки переходити до виконання вправ основного тренувального заняття акробатів.

Особливістю методики комплексної хореографічної підготовки акробатів був облік моторної асиметрії. Кожна рухова дія виконувалася в рівній мірі в кожну сторону. Враховуючи особливості моторної асиметрії рук і ніг, дозування навантаження збільшено для «слабкої» ноги або руки.

Новизною даної методики стали музичні композиції на основі народного танцю і рухові зв'язки, що складаються з двох, трьох вправ. Одне заняття хореографічної підготовки містило декілька рухових зв'язок і 1-2 музичні композиції, причому на перших заняттях хореографічної підготовки рухові зв'язки і композиції не використовувалися. У методиці розроблено спеціальні комплекси вправ, які дозволяють ефективно розвивати основні рухові здібності.

Для перевірки ефективності розробленої методики був проведений педагогічний експеримент. У ньому взяли участь 24 акробата етапу попередньої базової підготовки.

Контрольна група займалася за традиційною навчально – тренувальною програмою, в основу якої була покладено сучасна типова модель програми для акробатів 8-9 років, що займаються в ДЮСШ. Згідно навчальної програми для дитячо-юнацьких спортивних шкіл зі спортивної акробатики для груп попередньої базової підготовки 1-го року навчання передбачено 6-8 годин на тиждень. В орієнтовному графіку розподілу навчальних годин на хореографічну підготовку виділено 6-8 годин в місяць. Тобто, в середньому, 6 годин хореографії на 24 год. тренувальних занять.

Експериментальна група тренувалася з використанням розробленої авторської методики, в основу якої покладені спеціально розроблені заняття комплексної хореографічної підготовки, спрямовані на розвиток необхідних для спортивної акробатики спеціальних рухових здібностей.

Для визначення показників фізичних здібностей і спеціальної підготовленості використовувались спеціальні тести (навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл зі спортивної акробатики, 2011; Л.П. Сергієнко, 2001)

Тести для оцінки гнучкості: шпагат ускладнений (см), міст з положення стоячи (см); тести для оцінки координаційних здібностей: статична рівновага за методикою Бондаревського (с) з закритими очима, три перекиди вперед (с). Технічна підготовленість спортсменів оцінювалася комплексом контрольно-технічних вправ (перша вправа являла собою стрибки на батуті (десять акробатичних стрибків на батуті), друга вправа – комбінація, що

складається з шістнадцяти акробатичних елементів.) Контрольно-технічні випробування проходили у формі змагань. Оцінка за виконання вправ виставлялася досвідченим складом суддівської бригади з трьох осіб за правилами змагань, чинними в спортивній акробатиці.

Експертна оцінка виставлялася за десятибальною шкалою за кожну вправу. Остаточний результат спортсмена являв собою суму балів, отриманих за кожну вправу. А також до переліку тестів ми включили батутну підготовку та тест для оцінки рівня розвитку пластичності (акробатична комбінація)

Отримані дані свідчать про істотні і достовірні зміни рівня розвитку рухових здібностей в акробатів експериментальної групи (табл. 2, 3).

Таблиця 2

Результати тестування фізичної і технічної підготовки акробатів-хлопчиків на двох етапах дослідження

Тестові вправи	КГ (n = 5)					ЕГ (n = 6)				
	I етап $\bar{x} \pm S$	II етап $\bar{x} \pm S$	p	t	%	I етап $\bar{x} \pm S$	II етап $\bar{x} \pm S$	p	t	%
Шпагат ускладнений	3,17±0,66	3,5±0,8	0,32	>0,05	10,4	2,86±0,61	5±0,48	2,75	<0,05	74
Міст з положення стоячи	39,8±0,37	39,2±0,37	1,13	>0,05	1,5	40,17±0,4	38,33±0,49	2,88	<0,05	4,6
Проба Бондаревського	5,8±0,2	7,0±0,32	3,21	<0,05	20	5,83±0,31	9,33±0,08	6,71	<0,05	60
Три перекиди вперед	6,22±0,24	6,04±0,23	0,55	>0,05	3	6,22±0,2	5,43±0,2	2,68	<0,05	12,7
Батутна підготовка	6,96±0,12	7,26±0,13	1,7	>0,05	4	6,97±0,05	7,92±0,2	4,56	<0,05	13,6
Акробатична комбінація	7,52±0,16	7,72±0,15	0,9	>0,05	2,6	7,43±0,15	8,42±0,15	4,58	<0,05	13,3

Аналізуючи отримані показники результатів дослідження рухових здібностей спортсменів КГ та ЕГ на двох етапах дослідження

дження, ми можемо зробити висновок, що після впровадження авторської програми з комплексної хореографічної підготовки у хлопчиків і дівчат ЕГ відбулись достовірні зміни ($p < 0,05$) з всіх тестових вправ.

Таблиця 3

Результати тестування фізичної і технічної підготовки акробатів дівчаток на двох етапах дослідження

Тестові вправи	КГ (n=6)					ЕГ (n=7)				
	I етап $\bar{x} \pm S$	II етап $\bar{x} \pm S$	p	t	%	I етап $\bar{x} \pm S$	II етап $\bar{x} \pm S$	p	t	%
Шпагат ускладнений	13,29± 1,12	15,43± 1,41	1,19	>0,05	16,1	13,63± 1,19	18,5± 0,94	3,21	<0,05	35
Міст з положення стоячи	35,00± 0,21	34,1± 0,26	1,4	>0,05	2,5	34,25± 0,26	31,5± 0,31	6,81	<0,05	8,02
Проба Бондаревського	5,67± 0,21	7,17± 0,31	4,02	<0,05	26	5,71± 0,18	10,43± 0,37	11,43	<0,05	83
Три перекиди вперед	6,23± 0,23	6,07± 0,22	0,52	>0,05	2,6	6,57± 0,27	5,66± 0,29	2,31	<0,05	14
Батутна підготовка	7,12± 0,1	7,43± 0,11	2,1	>0,05	4,3	6,91± 0,08	8,00± 0,13	7,13	<0,05	16
Акробатична комбінація	7,32± 0,17	7,6± 0,19	1,11	>0,05	3,8	7,35± 0,13	8,31± 0,15	4,73	<0,05	13

Результати проведеного дослідження свідчать про позитивний вплив застосування у тренувальний процес акробатів комплексів хореографічної підготовки з цілеспрямованим впливом на розвиток спеціальних рухових здібностей.

Отже, розроблена методика містить різні вправи, які виконуються під музичний супровід, що допомагає розвитку рухових здібностей і накопичення великого рухового досвіду для подальшого спортивного вдосконалення.

Висновок. Розробка і впровадження експериментальної програми з комплексної хореографічної підготовки, спрямованої на

розвиток необхідних для спортивної акробатики спеціальних рухових здібностей, дозволило зробити висновок про позитивні зрушення в усіх тестових вправ.

Перспективою подальших досліджень даної проблеми є розробка тренінгової програми з метою психологічної підготовки спортсменів-акробатів для виступів на змаганнях міжнародного рівня.

Список використаних джерел

1. Аракчеев В.И. Психологическая подготовка акробатов высокой квалификации: методические рекомендации / В.И.Аракчеев. – М. : Комитет по физической культуре и спорту, 1983. – 47 с.
2. Компоненты структуры технической подготовки акробатов / Е. Садовски, В. Болобан, А. Масталеж, Т. Нижниковски // Теория и практика физ. культуры. – 2003. – № 9. – С. 19–23.
3. Малиновский С.К. Методики совершенствования специальной физической подготовки акробатов на этапе начальной спортивной специализации: автореф. дис. канд. пед. наук / С.К. Малиновский. – Хабаровск : ДВГАФК, 2003. – 23 с.
4. Чикалова Г.А. Спортивная хореография: учебно-методическая разработка / Г.А. Чикалова. – Волгоград : ВГАФК, 2003. – 35 с.
5. Шевчук М.А. Спортивный відбір акробатів на основі комплексної оцінки рухових здібностей: автореф. дис. канд наук з фізичного виховання і спорту / М.А.Шевчук. – Київ : 2015. – 20 с.
6. Шипиллина И.А. Хореография в спорте / И.А.Шипиллина. – Серия «Образовательные технологии в массовом и олимпийском спорте». – Ростов н/Д : «Феникс», 2004. – 224 с.

Spysok vykorystanyh dzherel

1. Arakcheev V.I. Psihologicheskaja podgotovka akrobatov vysokoj kvalifikacii: metodicheskie rekomendacii / V.I.Arakcheev. – М. : Komitet po fizicheskoi kul'ture i sportu, 1983. – 47 s.
2. Komponenty struktury tehniceskoi podgotovki akrobatov / Sadovskij E., Boloban V., Mastalezh A., Nizhnikovskij T. // Teorija i praktika fiz. kul'tury. – 2003. – № 9. – S. 19–23.
3. Malinovskij S.K. Metodiki sovershenstvovanija special'noj fizicheskoi podgotovki akrobatov na jetape nachal'noj sportivnoj specializacii: avtoref. dis. kand. ped. nauk / S.K. Malinovskij. – Habarovsk : DVGAFK, 2003. – 23 s.

4. Chikalova G.A. Sportivnaja horeografija: uchebno-metodicheskaja razrabotka / G.A. Chikalova. – Volgograd : VGAFK, 2003. – 35 s.
5. Shevchuk M.A. Sportyvnyj vidbir akrobativ na osnovi kompleksnoi' ocinky ruhovyh zdibnostej: avtoref. dys. kand nauk z fizychnogo vyhovannja i sportu / M.A.Shevchuk. – Kyi'v : 2015. – 20 s.
6. Shipillina I.A. Horeografija v sporte / I.A.Shipillina. – Serija «Obrazovatel'nye tehnologii v massovom i olimpijskom sporte». – Rostov n/D : «Feniks», 2004. – 224 s.

Received November 14, 2016

Revised December 14, 2016

Accepted January 27, 2017

УДК 159.943.75:37

Л.М. Чекавська
chaikachekanska@mail.ru

ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ ЛІВОРУКИХ ДІТЕЙ

Chekanska L.M. Problems of left-handed children education / L.M. Chekanska // Problems of Modern Psychology : Collection of research papers of Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University, G.S. Kostiuk Institute of Psychology at the National Academy of Pedagogical Science of Ukraine / scientific editing by S.D. Maksymenko, L.A. Onufriieva. – Issue 35. – Kamianets-Podilskyi : Aksioma, 2017. – P. 460–469.

L.M. Chekanska. Problems of left-handed children education. It is analyzed the impossibility of considering the peculiarities of individual psychological development of left-handers, which depends on the objective factors such as overcrowded classrooms, rigid framework methodology of teaching disciplines and conducting lessons, demanding not only the quality, but also to the rate of assimilation of the material. It is noted that functional asymmetry in left-handers is less pronounced. In addition, left-handers' language centers may be located in both the left and the right hemispheres at the same time, and visual-spatial functions normally performed by the right brain, can also be controlled by the left hemisphere. It is analyzed that a clearer division of responsibilities in the growing degree there is a constant development of functional brain asymmetry. However, the left-handed children have less clear specialization in the work of the cerebral hemispheres: their hemispheres are not only autonomous, but also